Veöreös András

Műemlékvédelemről mindenkinek 2025

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

2025

Veöreös András

Műemlékvédelemről mindenkinek 2025

2025

Készült az Építési és Közlekedési Minisztérium támogatásával

ÉPÍTÉSI ÉS KÖZLEKEDÉSI MINISZTÉRIUM

A szöveg elkészítésében segítséget nyújtott a Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztálya és a Széchenyi István Egyetem Építészettörténeti és Városépítési Tanszéke

GYŐR-MOSON-SOPRON VÁRMEGYEI KORMÁNYHIVATAL

SZÉCHENYI EGYETEM
UNIVERSITY OF GYŐR

A címlapon Kőszeg, Jurisich tér, Veöreös András grafikája
Kép és szöveg: Veöreös András
Lektorálta: Fejérdy Tamás
A kötetet tervezte és szerkesztette: Veöreös András

Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület

ICOMOS HUNGARY HONGRIE

Felelős kiadó: Veöreös András

Készült a Palatia Nyomda és Kiadó Kft. nyomdájában

Győr, 2025

ISBN 978-615-6904-04-1

TISZTELT (LEENDŐ) MŰEMLÉK TULAJDONOS! TISZTELT (LEENDŐ) MŰEMLÉK HELYREÁLLÍTÓ SZAKEMBER!

A hivatásos műemlékvédelem élvonalában eltöltött több, mint húsz év felügyelői tapasztalat alapján kijelenthetem, hogy az emberek általában megijednek, ha a birtokukban levő műemlék épület felújításra, javításra szorul. A köztudatban a műemléki védettség leküzdhetetlen akadályként, a műemlékvédelmi hatóság félelmetes ellenségként szerepel, és nagyon kevesen vannak, akik a hatóság valódi szerepét: a műemlékek felújításával kapcsolatos folyamatok szakmai koordinálását látják, és segítségét valóban igénybe veszik.

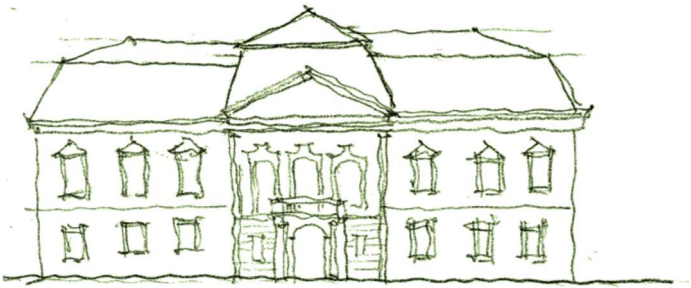
Jelen segédlet célja kettős: Egyrészt a műemlékek gazdáinak kíván tájékoztatást adni arról, hogy melyek a legfontosabb szakmai szempontok, amiket a felújítást megelőzően, a munkálatok folyamán – sőt azok befejeztével – figyelembe kell venni annak érdekében, hogy a műemlék hosszú ideig szolgálhasson gazdájának és a közösségnek a hasznára és örömére.
Másrészt a gyakorló vagy leendő szakembereknek próbál segítséget nyújtani azzal, hogy a műemlék-felújításokkal kapcsolatos kérdéseket röviden áttekinti.

Reményeink szerint hasznosan forgathatják az építészmérnöki képzéseken, különösen a műemlékvédelmi specializáción, illetve a műemlékfenntartó technikusi képzésben részt vevők is.

A 2026. év elején bekövetkezett jogszabályi változások szükségessé tették a tanulmány felülvizsgálatát. Jelen változat az aktualizált szöveget tartalmazza.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Miért fontos az örökségvédelem?
2. A történeti építészet, mint a műemlékvédelem alapja
3. Mi a műemlék?
4. A műemlék-helyreállítás folyamata
   a. Tudományos kutatás
   b. Tervezést megelőző műszaki vizsgálatok
   c. Tervezési program összeállítása, tervezés
   d. Engedélyeztetés
   e. Kivitelezés
   f. (Képzőművészeti) restaurálás
   g. Karbantartás
5. A műemlék-helyreállítás szereplői
6. Néhány fontos kérdés
7. Amit a régészetről tudni kell
8. Az örökségvédelmi intézményrendszer
9. Örökségvédelmi hatósági eljárások
10. Műemlék-felújítások finanszírozása
11. Irodalomjegyzék
12. Fontos elérhetőségek

1. MIÉRT FONTOS AZ ÖRÖKSÉGVÉDELEM?

„Csak a múlt megbecsülésén épülhet fel a jelen” **–** mondotta Széchenyi István. Ez alapján bátran kijelenthetjük, hogy az örökségvédelem önmagában nem cél. ***Az örökségvédelem a társadalom számára a múlton alapuló, élhető jövő építésének egyik fontos eszköze.***

A társadalom egészséges identitásához szükség van a gyökerekre, múltra, a múlt ismeretére. ***Múltunknak, történelmünknek kézzel fogható emlékei, bizonyítékai,*** az oklevelekhez és egyéb régi tárgyakhoz hasonló ***történelmi dokumentumok*** a korábbi generációk által megalkotott, szeretettel végzett emberi munkával létrehozott régi épületek, melyek a társadalom megbecsülésének jeleként ***műemléki*** besorolást kaptak.

Ezek megőrzése tudományos alapokon nyugvó, évszázados tapasztalatot felhalmozó és felhasználó, a bennünket követő generáció, a következő nemzedék érdekében kifejtett társadalmi tevékenység.

A műemlékvédelem nemzetközi szinten követett alapelveit az 1931-ben született ***Athéni Karta***, illetve az 1964-ben elfogadott ***Velencei Karta*** fogalmazza meg: „*A múlt szellemi üzenetét hordozó monumentális*

alkotások a jelenkor számára a népek évszázados hagyományainak élő tanúi. Az emberiség, amely minden nap egyre jobban az emberi értékek mélységes egységének tudatára ébred, ezeket az alkotásokat közös örökségnek tekinti és egyetemlegesen felelősnek vallja magát védelmükért a jövő generációi előtt, amelyeknek ezeket az emlékeket a hitelességük teljes gazdagságában kell átadnia."

Hazánkban jelenleg *a magyar építészetről* szóló 2023. évi C. törvény rögzíti a műemlékek és régészeti lelőhelyek védelmére és megőrzésére vonatkozó legfontosabb szabályokat. Korábban *a kulturális örökség védelméről* szóló 2001. évi LXIV. törvény, még előbb a 1997-től *a műemlékvédelemről* szóló 1997. évi LIV. törvény előírásai vonatkoztak a műemlékekre. Az első műemléki törvényt 1881-ben fogadták el Magyarországon.

Napjainkra a nemzetközi szóhasználatnak megfelelően a ***műemlékvédelem*** az ***örökségvédelem*** részévé vált, a ***műemlék*** szó mellett gyakran használjuk az ***épített örökség*** kifejezést – sajnos sokszor szinonimaként. Pedig is rendkívül fontos, hogy a fogalmakat világosan megkülönböztetve használjuk. Míg az örökségvédelem egy általános, a szellemi kultúra megőrzésére irányuló tevékenység, addig a műemlékvédelem legfontosabb célja a védett épületek anyagában való megőrzése (és ezzel az örökségvédelem szolgálata). Az épített örökség műemlékként való kezelése irreálisan nagy terhet ró a társdadalomra, a műemlékek örökségként való kezelése pedig óhatatlanul értékvesztéshez vezet.

Fontos megjegyezni, hogy a műemlék-épített örökség fogalomkör a tágabb ***kulturális örökség*** része. Ebbe beletartozik az épületeken kívül a teljes régészeti örökség, a kulturális javak (műtárgyak) és a teljes szellemi örökség is.
A kulturális örökség védelme ezen értékek számbavételét, kutatását, megőrzését és bemutatását foglalja magába. Ezen belül a ***műemlékvédelem*** célja az épített örökség számbavétele, nyilvántartása, tudományos kutatása, megőrzése, helyreállítása és fenntartható használatának elősegítése.

A régi épületek, épületszerkezetek megőrzésével és felhasználásával, a helyi építőanyagok és hagyományos építéstechnika használatával az örökségvédelem nem csak az épített környezet védelméhez, hanem az általában vett ***környezetvédelmi*** tevékenységhez is hozzájárul.

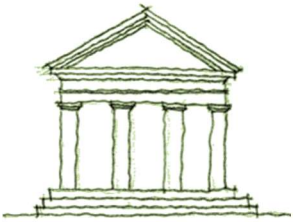
A műemlékvédelmi tevékenység a tradicionális, kézműves építési technikák használata révén hozzájárul a társadalom ***munkahelyteremtés***i feladataihoz is.

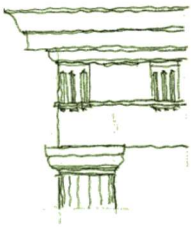
2. A TÖRTÉNETI ÉPÍTÉSZET, MINT A MŰEMLÉKVÉDELEM ALAPJA

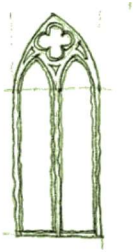
A műemlékvédelmi tevékenység a korábbi nemzedékek által létrehozott, a mai generáció számára is értéket jelentő épületek megőrzésére, fenntartható használatára irányul. ***A történeti építészet – miként a mai is – célja az adott kor társadalmi igényeinek megfelelő épített terek létrehozása*** volt. Ezt a feladatot minden kor ***a rendelkezésére álló anyagokkal, technikai eszközökkel és épületszerkezetekkel,*** az adott fejlettségi szinten tudta elvégezni, mindig a feladatot megoldó építész leleményességétől függő minőségben. Az építészet történetében folyamatos fejlődés figyelhető meg: egyrészt az új térigények új szerkezetek kifejlesztését tették szükségessé, másrészt a fejlettebb szerkezetek újabb térformákat eredményeztek.

Az európai történeti építészet szinte minden korszakon átívelő jellegzetessége a görög-római alapokon nyugvó klasszikus ***építészeti alaktan***. E szerint az oszlopok – pillérek – párkányok meghatározott arány- és formarend szerint épülnek fel. A klasszikus formavilágtól eltér, de a saját rendszerén belül szintén következetes a középkori- és az azt felidéző romantikus, neoromán és neogótikus formaképzés. A reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus, a romantika, majd a historizálás (eklektika) korszakai után a történeti formák a XIX. század végén felbukkanó

szecesszió, valamint az azt követő modernizmus hatására szorultak ki az építészetből, bár alkalmazásukra bizonyos körülmények között a mai napig találunk példákat.

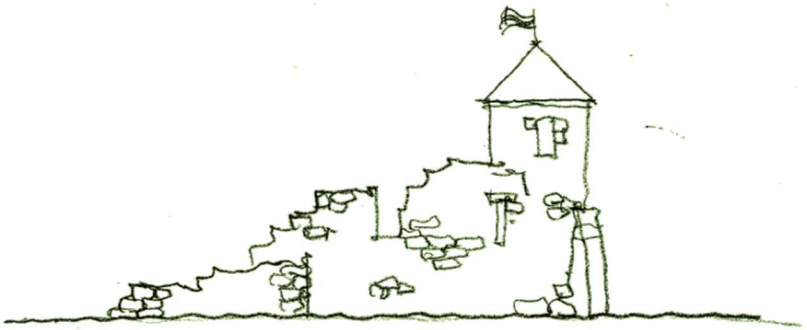

A történeti építészet – különösen az antik és a reneszánsz korszakban – ***meghatározott arányrendszer*** szerint formálta az épületeket. A legfontosabb viszonyítási alap természetesen minden esetben maga az ember volt, emellett az épületek alaprajzi és homlokzati arányait sok esetben tudatosan egyszerű matematikai arányok vagy az aranymetszés szabályai szerint alakították.

Régi épületek felújításakor az egyik leggyakrabban előforduló feladat a homlokzat helyreállítása. Ez pedig csak abban az esetben képzelhető el hitelesen, ha ismerjük az adott épület stílusához illeszkedő ***színvilág***ot. A középkori épületeink általában vakoltak és kívül-belül festettek voltak. A barokk építészet kimondottan kedvelte az élénk homlokzati színeket – bár színskálája csupán a mészbe kevert korommal előállított szürkétől a téglapor felhasználásával készített rózsaszínig, illetve a különböző homokkal színezett sárgás-barnás árnyalatokig terjedt. A történeti épületállományunk legnagyobb részét kitevő, XIX.

századi, plasztikus, historizáló homlokzatú épületek többsége eredetileg egyetlen homlokzati színnel készült, felújításkor érdemes ennek az állapotnak a megőrzésére vagy visszaállítására törekedni. A történeti építészet kizárólag pasztellszíneket használt a homlokzatokon.

A műemlék-helyreállítások eredményeképpen a legtöbb esetben olyan állapot alakul ki, amilyen ***korábban soha nem jellemezte az épületet***. A beavatkozás során létrehozott állapota az épületnek magába foglalja a korábbi korszakok értékes részleteit. A régi (megőrzött) és az új (hozzáadott) épületrészek viszonyát, arányát olyan módon szükséges meghatározni, hogy az épület műemléki védelemmel elismert önazonossága meg tudjon maradni. A túlzottan nagyarányú korszerűsítés esetén elveszhet a történeti érték, amely semmiféle utánzattal nem pótolható. Egy mai beavatkozás a meglévőhöz igazodva, mai anyagok és szerkezetek felhasználásával, a kortárs építészet megfogalmazásában valósuljon meg.

3. MI A MŰEMLÉK?

A ***műemlék*** fogalmának hivatalos meghatározása: olyan nyilvántartott műemléki érték, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.
Műemléki érték: minden olyan történeti építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely vagy műemléki terület, valamint ezek rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, maradványa – alkotórészeivel, tartozékaival és beépített berendezési tárgyaival együtt, vagy egyes nevesített értéke vonatkozásában –, amely hazánk múltja és a magyar nemzet vagy más közösség identitástudata szempontjából kiemelkedő művészeti, történelmi, műszaki, néprajzi vagy más tudományos jelentőséggel bír.
A köztudatban alkalmazott műemlék fogalma ettől természetesen eltérhet: számos régi, értékes, akár műemléki értékű épület áll hivatalos védelem nélkül, de vannak olyan műemlékké nyilvánított – elsősorban a XX. század második feléből származó – épületek is, melyek védelme a laikusok részéről nem magától értetődő.
Fentiekből az is következik, hogy a műemléki értéket nem önmagában az épület kora határozza meg, bár kétségtelen, hogy a régiség az egyik legfontosabb értékjelző. a műemléki érték következhet az épület különlegességéből, egyediségéből, jellegzetességéből, művészeti értékéből vagy akár a hozzá kapcsolódó történelmi jelentőségű eseményekből, személyekből.
Fontos megjegyezni, hogy a pillanatnyi műszaki állapot sem befolyásolja a műemléki értéket.

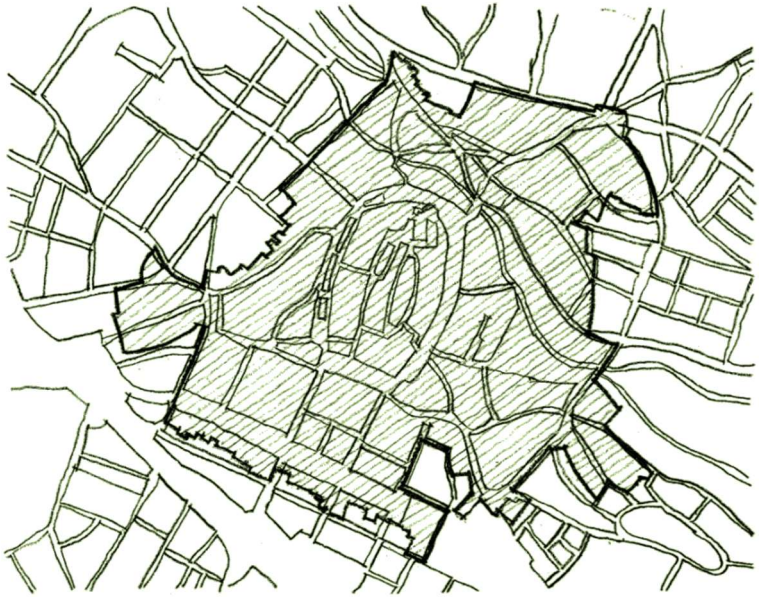
Egy épület, építmény, történeti kert, történeti temetkezési hely vagy műemléki terület ***műemléki védettség***ét bárki kezdeményezheti. A műemlékvédelemmel foglalkozó központi szervek folytatják le a védési eljárást: az értékvizsgálatot követően miniszteri döntés mondja ki a védettség létrejöttét. A nyilvántartásba vett műemléket az értékek veszélyeztetettsége esetén az örökségvédelmi hatóság legfeljebb két éves időtartamra ideiglenes védelem alá is helyezheti.

A műemlékkel szomszédos ingatlanok ***műemléki környezet***nek minősülnek, ezeken a telkeken új épületek kialakítása vagy meglevő épületek átépítése során biztosítani kell a védett épület méltó megjelenését. Ezen feltételek teljesülését az örökségvédelmi hatósághoz történő bejelentés alapján ellenőrzi a hivatal.

A ***műemléki jelentőségű terület*** egy-egy település jogszabályban védetté nyilvánított történeti magját, településrészét foglalhatja magába. A területen belül állhatnak egyedileg védett és nem védett épületek is, de minden beavatkozás során tiszteletben kell tartani a történeti beépítés jellegzetességeit. A területen az utcai látványt megváltoztató beavatkozások (ablakcsere, homlokzatszínezés, tetőfedés cseréje, reklámok elhelyezése) az egyedileg nem védett épületek esetén is az örökségvédelmi hatósághoz megtett bejelentést követően végezhetők.

A ***történeti kert*** lehet önálló vagy egy műemlék épülethez kapcsolódó zöldterület. Kertépítészeti jellegzetességei vagy a történeti településszerkezetben elfoglalt helye miatt kiemelkedő kert vagy park.

A ***kultúrtáj*** több településre is kiterjedő védett terület, ahol épített és természeti értékek együttes megőrzése a cél. Védelme a jogszabály szerint ***történeti táj*** kategóriában biztosítható.

A ***világörökségi terület***ek nemzetközi szintű védelem alatt állnak, amely a hazai védelem keretében érvényesül. A világörökségi területet érintő szabályok betartásával kapcsolatos szakmai kontroll jelenleg a tervezett épületek terveinek tervtanács előtti bemutatásával valósul meg.

Egy épület ***helyi védettség***éről vagy védettségének megszüntetéséről a települési önkormányzat dönt. Az önkormányzatoknak törvényben előírt kötelezettsége a helyi építészeti értékek felkutatása, számbavétele, fenntartása és megóvása.

Műemlékeink több csoportba sorolhatók, melyek hasznosítása, helyreállítása során a tulajdonos és a szakma különleges feladatokkal szembesül. Megkülönböztethetünk népi műemlékeket, kis- és nagyvárosi lakóházakat, egyházi műemlékeket, várakat, romemlékeket, kastélyokat, ipari műemlékeket, középületeket, mérnöki alkotásokat, XX. századi műemlékeket, történeti kerteket. Külön kell foglalkozni a műemlék együttesekkel, műemléki településközpontokkal.
A műemlék fajtájától függően a hasznosítás során sajátos módszerekre van szükség. A sajátos módszereket a szakma az elmúlt évtizedekben tematikus kartákban foglalta össze.

4. A MŰEMLÉK-HELYREÁLLÍTÁS FOLYAMATA

a) Tudományos kutatás

A kutatás célja az épület történetének megismerése, a műemléki értékek számba vétele, ezáltal az értékek megőrzésének megalapozása.

A ***helyszíni kutatás*** az épületet magát vizsgálja, feltárja az épületrészek építésének relatív sorrendjét, leltárba veszi az építészettörténeti, művészettörténeti értékkel bíró épületrészeket. Ezek lehetnek szobrászati díszek, falfestések, de lehetnek hétköznapinak tűnő szerkezetek: padlóburkolatok, ablakok, ajtók, lépcsőkorlátok, vakolatok, tetőcserepek is.

A helyszíni kutatást kiegészíti a ***könyvtári, levéltári, tervtári, irattári, fotótári kutatás***, melynek segítségével az építéstörténet dátumokhoz köthető, az épület története pontosítható, részleteiben is megismerhető.

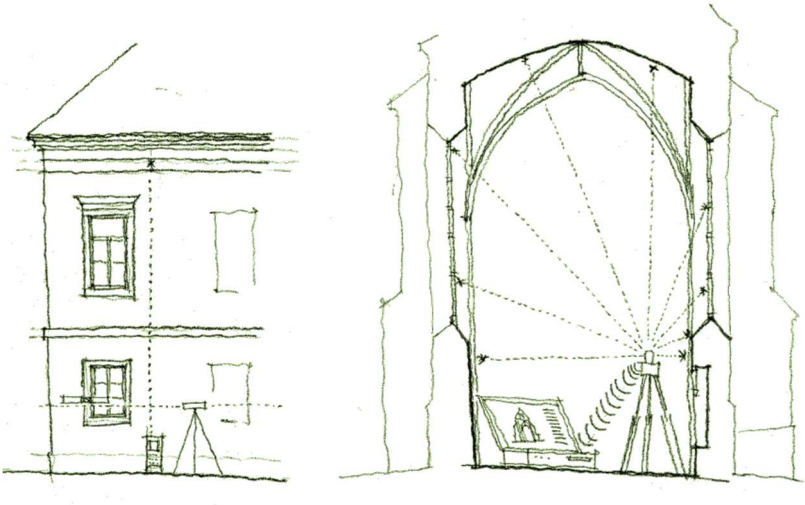

A kutatás közben előkerülő építészeti részletek bemutathatósága fontos szempont a tervezési program összeállításakor.

A roncsolásos kutatást arra vonatkozó jogosultsággal rendelkező, általában művészettörténész, régész vagy szakrestaurátor, de olykor építészmérnök végzettségű szakember végzi az örökségvédelmi hatóságtól kapott ***engedély*** alapján.

Az ***építészeti felmérés*** a történeti kutatás része, ugyanakkor a tervezési folyamat alapjául is szolgál.

Fontos, hogy a felmérést a tervező építész személyesen végezze el, hiszen a felmérésnek rendkívül nagy szerepe van az épület történeti és műszaki szempontú megismerésében. A tervező által végzett elemző munkában az alapos felmérés során már nagyrészt összeáll a tervezési program. A felmérés készülhet hagyományos, kézi módszerekkel, de ma már sok helyen alkalmaznak korszerű, fotogrammetrián alapuló vagy lézerszkenneres technológiát, melynek segítségével rendkívül nagy pontosságú, háromdimenziós digitális pontfelhő készíthető. A pontfelhőből – nem kevés munkával – digitális modell állítható elő, melyen a tervezett beavatkozások már közvetlenül ábrázolhatók.

A ***digitális modell***be (BIM) beépíthetők az építéstörténeti adatok, az értékleltár és az egyes épületelemek műszaki állapotára vonatkozó adatok, ilyen

módon az egyes elemek megőrzésére vagy cseréjére vonatkozó ellentétes szempontokból kialakuló konfliktushelyzetek azonnal láthatóvá és kezelhetővé válnak.

A történeti kutatás egyik fontos eredménye a tervezési folyamat alapjául is szolgáló ***műemléki értékleltár*** összeállítása. Az értékleltár helyiségenként felsorolja a műemléki értékű szerkezeteket, épületelemeket, tartozékokat. Az értékleltárra épülő ***helyreállítási javaslat*** pedig megfogalmazza az értékek megőrzésével kapcsolatos szükséges beavatkozásokat és javaslatot tesz a helyreállításba bevonandó szakemberekre, de utalhat a beavatkozás sürgősségi fokára is.

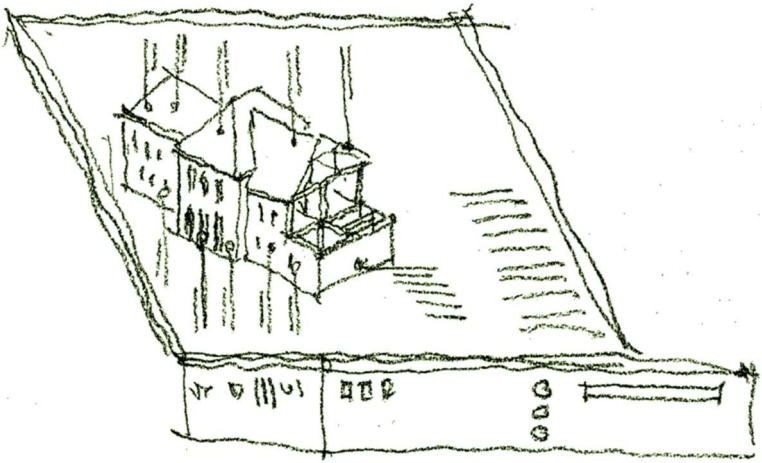
b) Tervezést megelőző műszaki vizsgálatok

A megalapozott műszaki tervet részletes vizsgálatok eredményei alapján lehet elkészíteni. A műemlék állapotára irányuló (diagnosztikai) vizsgálatok lehetnek statikai, általános épületszerkezeti, épületfizikai és faanyagvédelmi vizsgálatok.
Az épületszerkezeteknek alapvetően három követelményt kell kielégíteniük: ne dőljön össze (állékonyság), ne ázzon be (tartósság) és ne legyen hőhidas (épületfizikai megfelelőség) – utóbbit a műemléki értékek védelme érdekében az új épületekhez képest eltérő módon kell értelmezni.

A ***statikai vizsgálatok*** a tartószerkezetek műszaki állapotát vizsgálják. Minden épület esetében az elsődleges szempont a tartószerkezetek épsége, állékonysága. Műemlékek esetén kihívást jelent a hagyományos tartószerkezetek (kőfalak, boltozatok, kő lépcsők) teherbírásának számítása, illetve ellenőrzése. A vizsgálatot építőmérnök (statikus) végzi.
Az ***épületszerkezeti vizsgálatok*** során az összes épületszerkezet műszaki állapota felmérésre kerül. Legfontosabb a tetőfedés és a vízelvezető rendszer vizsgálata, de ide tartozik a nyílászárók, a padlóburkolatok, a vakolatok, a gépészeti berendezések ellenőrzése is. A szerkezetek állapotát építészmérnök méri fel.
Hagyományos szerkezetű, vízszigetelés nélküli épületeknél állandó probléma a falak nedvesedése. A falakban levő nedvesség mennyiségének és

sótartalmának laboratóriumi vizsgálata szükséges ahhoz, hogy szakszerű műszaki megoldás születhessen. Az ***épületfizikai vizsgálatokra*** szakosodott mérnök végzi a vizsgálatot.
A faelemek, elsősorban a tetőszerkezetek és fafödémek állapotát ***faanyagvédelmi vizsgálat*** keretében lehet ellenőrizni. A munkát többnyire faipari mérnöki végzettséggel rendelkező faanyagvédelmi szakértő végzi el.

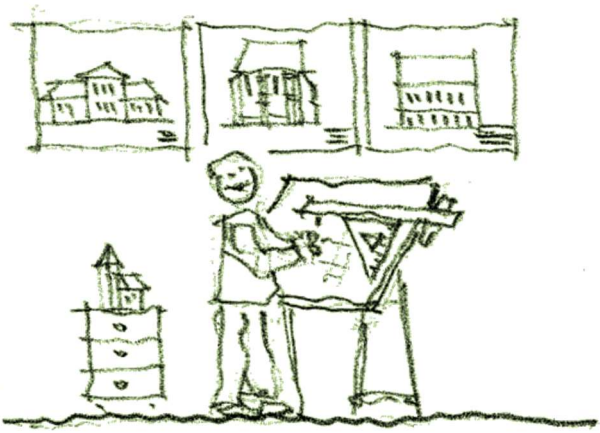
A műszaki állapotfelmérés eredményeit minden esetben össze kell vetni a műemléki értékleltárral. Az adatok együttes megjelenésére jól használható az egyes épületelemekkel kapcsolatos információhalmazokat is magába foglaló ***digitális modell*** (BIM).

c) Tervezési program összeállítása, tervezés

A ***tervezési program*** szöveges formában fogalmazza meg az épület felújítása során elérendő célokat. A tervezési programot a megelőző vizsgálatok eredményeire alapozva a tervező és az építtető közösen állítja össze. A tervezési program készítése során egyrészt tisztázhatók a felújítandó épülettel kapcsolatos építtetői elvárások (rendeltetés, használati igények), másrészt megfogalmazhatóak a műszaki hibák javítását célzó beavatkozások.

A tervezési program és a szakértői dokumentációk alapján készül el a ***műszaki tervdokumentáció.*** A terv konkrét javaslatokat fogalmaz meg a műszaki problémák megoldására. A terv alapján készíthető el a költségvetés. A terv szakszerűségének kontrollja az engedélyezés, mely során a hatóság az épület adottságait, értékeinek megőrzését és az építtető szakmai érdekeit egyaránt szem előtt tartja.

A ***tervdokumentáció*** vázlattervből, engedélyezési tervből, ajánlati- vagy tendertervből és kiviteli tervből áll.
A műemlék épületek felújításával kapcsolatos terveket szélesebb körben, ***tervtanács*** előtt kell bemutatni.
A tervezési jogosultsággal rendelkező tervezőket a megyei építész kamarák tartják nyilván. A műemlékekkel kapcsolatos tervező tevékenység jelenleg nem kötött külön jogosultsághoz.

Egy régi épület felújítása során számos esetben csak később, már a kivitelezés fázisában derül fény az egyes szerkezetek állapotára, vagy kerül elő korábban nem ismert műemléki érték. Ilyenkor a ***tervek módosítása*** szükséges. A tervben rögzített megoldások természetesen módosíthatók, de a módosítás elfogadása is hatósági eljáráshoz kötött.

d) Engedélyeztetés

Az elkészített engedélyezési terv szakszerűségének kontrollja az ***engedélyezés***, mely során a hatóság az épület adottságait, értékeinek megőrzését és az építtető szakmai érdekeit tartja szem előtt.

A bejelentéshez vagy engedélyhez kötött tevékenységeket és az engedélyezési eljárásokat jogszabályok szabályozzák. Műemléki környezetben vagy műemléki jelentőségű területen álló épületet érintő egyszerűbb beavatkozások ***örökségvédelmi bejelentés***, a műemléken végzendő munka ***örökségvédelmi engedély***, az épület tömegét megváltoztató átalakítás ***építési engedély*** alapján végezhető. A műemlékek egyes értékes elemei a ***restaurálási tevékenység előzetes engedélyeztetését*** követően állíthatók helyre.

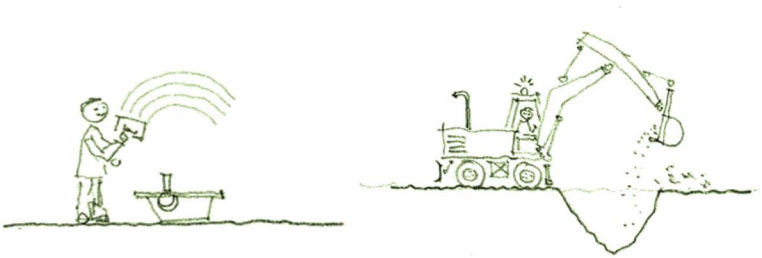
A megfelelően előkészített, szakszerű tervdokumentáció engedélyezése gyors folyamat. Az engedélyezési eljárást gyorsítja az előzetes egyeztetés, a hatóság előzetes bevonása.
Az engedélyezés során a hatóság más szakértő szervek (tervtanács, ásatási bizottság, minisztérium, Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ) véleményét is kikérheti.
Az engedélyben a hatóság feltételeket, vagy előzetesen elvégzendő feladatokat írhat elő, ezért nagyon fontos,

hogy ***az építési vagy örökségvédelmi engedélyt végig kell olvasni,*** az előírt feltételeket teljesíteni kell!

e) Kivitelezés

A kivitelezés megkezdése előtt érdemes ***ugyanarra a műszaki tartalomra vonatkozóan több árajánlatot kérni.*** A referenciával rendelkező, az engedélyezett tervek szerinti, szakszerű munkát végző kivitelező a garancia arra, hogy a felújított épület fenntartható, értékeit sokáig megőrző lesz.

A kivitelezés közben a tervszerűség és szakszerűség biztosítása, illetve a felmerülő kérdések tisztázása érdekében a tervező és a hatóság is folyamatosan figyelemmel kíséri a munkát.

A kivitelező részéről a ***felelős műszaki vezető***nek kell műemlék-felújításra vonatkozó jogosultsággal rendelkeznie. Az építtető oldaláról a ***műszaki ellenőr*** kontrollálja a munkát.

f) (Képzőművészeti) restaurálás

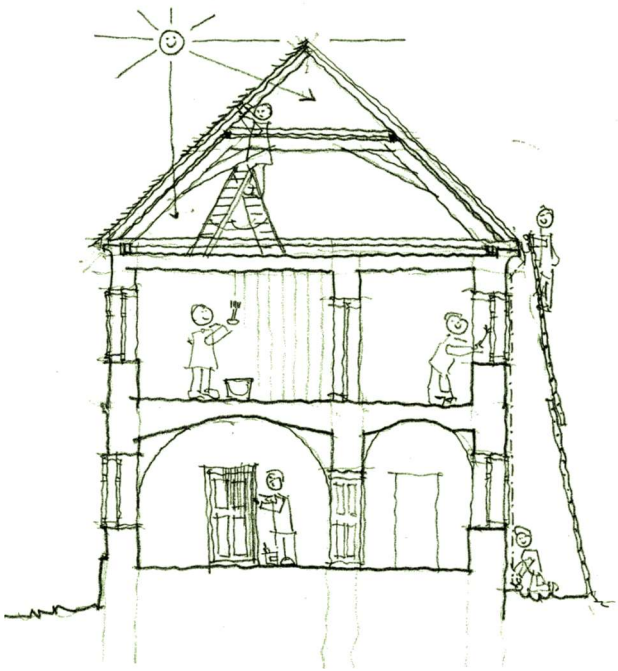
A műemlék épület számos elemének a felújításához van szükség különleges ***szakértelemmel és művészi tehetséggel rendelkező szakrestaurátor*** munkájára. A restaurátorok a kutatás során rejtett értékeket tárnak fel, majd ezeket szakszerűen restaurálva nyilvánvalóvá teszik az épület műemléki értékeit és hozzájárulnak a belső terek és homlokzatok esztétikus kialakításához.
Restaurátor újíthat fel díszítőfestést, épületplasztikát, színes üvegablakot, értékes fa berendezést. Igényes szakipari munkára képes kivitelező híján sokszor a nyílászárók, padlók és egyéb épületszerkezetek helyreállítása is restaurátori feladattá válik.

g) Karbantartás

A műemlék felújítása nem ér véget azzal, hogy a kivitelező elvonul. Hosszú távon sokkal olcsóbb és az örökségi értékek fennmaradását biztosító módszer a folyamatos karbantartás. Az ereszek tisztítása, a lefolyók takarítása, a lecsúszott cserepek pótlása, a sérült tetőfedőlemezek, bádogozások pótlása, a kilazult csavarok visszacsavarása, a kopott ablakok festése ***egyszerű, kis költségigényű feladat.*** Ezen munkák elhanyagolása azonban sokszor nagyobb, nehezebben kijavítható hibákhoz vezet.

Az épület állapotának évenkénti, ***rendszeres ellenőrzése, a kisebb hibák azonnali javítása***, a szükséges ***nagyobb beavatkozások számba vétel***e tudja csak hosszú távon biztosítani a műemléki értékek megőrzését.

Nagyobb számú műemlékkel rendelkező tulajdonosoknak (egyházmegyék, önkormányzatok) javasolható ***saját műemlék-gondozó csapat***ot fenntartani, mely hosszú távon olcsón és hatékonyan képes a karbantartási feladatok szakszerű ellátására.

5. A MŰEMLÉK-HELYREÁLLÍTÁS SZEREPLŐI

Építtető

A műemlék épület tulajdonosa, kezelője, szerencsés esetben egyúttal gazdája is, aki gondot visel az épületre és hosszú távon szeretné a jó műszaki állapotot fenntartani, valamint tisztában van az épület műemléki értékével és a megőrzés fontosságával.

Kutató

Többnyire művészettörténész, régész, restaurátor, néprajzos, esetleg építészmérnök végzettségű szakember, aki az épület történetére vonatkozó írott források feldolgozásával és az épületen végzett helyszíni kutatás segítségével feltárja az épület történetét, számba veszi a megőrzendő értékeket és javaslatot tesz azok bemutatásának módjára.

Műszaki szakértő

A helyreállítás előkészítése, vagy kivitelezés közben előfordulhat olyan helyzet, hogy egy adott területen különleges szakértelemmel rendelkező műszaki szakértőt kell bevonni a folyamatba. Jellemző módon szakértő végzi az épület falazatának nedvesség- és sótartalom meghatározására vonatkozó vizsgálatot, a faelemek állapotát rögzítő faanyagvédelmi vizsgálatot, vagy éppen

az általános épületszerkezetek állékonyságára vagy műszaki állapotára vonatkozó vizsgálatot.

Tervező

Lehetőleg okleveles építészmérnök végzettségű, műemlék-helyreállítások terén tapasztalattal rendelkező szakember, aki a történeti kutatás és a műszaki vizsgálatok eredményeire alapozva, saját kezű épületfelmérést és a tervezési program összeállítását követően meghatározza a helyreállításra vonatkozó optimális műszaki megoldásokat, valamint a helyreállítás építészeti kialakítását.
Az építész tervező együtt dolgozik statikus, szerkezettervező, gépész és elektromos tervezőkkel. Általában a beruházás generáltervezőjeként ő tartja a kapcsolatot az építtetővel, a kutatóval és a hatósággal.
A teljes tervdokumentáció vázlattervből, engedélyezési tervből, tendertervből és kiviteli tervből áll.

Hatóság

Az örökségvédelmi hatóság az engedélyezés során a hatályos jogszabályok figyelembevételével szakmai kontrollt gyakorol a felújítási tervek felett. A munkálatok szakszerűsége (=az épület =az építtető) érdekében a kérelmet elutasíthatja vagy az engedélyt feltételekhez kötheti. A hatóság a folyamatban levő építési munkálatokat rendszeresen ellenőrzi.
A hatóság – mint általában a közigazgatás – feladata, hogy lehetőleg észrevétlenül, a háttérben maradva, a rendelkezésére álló jogszabályi környezet segítségével és

szakértelmével szolgálja a műemlékek fennmaradását, a méltó használat kialakítását.

Kivitelező

Az adott szakterületen lehetőleg referenciákkal rendelkező vállalkozó, feladata az engedélyezett tervek szerinti munkavégzés.
Kiválasztásakor fontos szempont, hogy az árajánlatot minden lehetséges kivitelezőtől ugyanarra a műszaki tartalomra kell kérni.
A műemlék-helyreállítások során előfordulnak olyan feladatok, melyek elvégzése speciális szakértelmet igényel, illetve külön jogosultsághoz kötött.

Restaurátor(ok)

A faragott kőelemek és szobrok, a falképek és stukkódíszek, a fa alkatrészek, a fém tárgyak restaurálását az adott szakterületen jogosultsággal és gyakorlattal rendelkező szakember végzi.

6. NÉHÁNY FONTOS KÉRDÉS

Régi vagy régieskedő?

A műemlékvédelem alapvető a célja a régi, az építés óta eltelt idő által értékessé tett épületek védelme. Amennyiben az eredeti anyag vagy szerkezet az őt érő hatások következtében tönkrement, akkor fő szabály szerint azt az eredetinek megfelelő anyaggal és szerkezettel kell pótolni.

A régi szerkezetek megőrzésétől azonban alapvetően meg kell különböztetnünk a régieskedő, de egyetlen régi építési technikának sem megfelelő építési stílust. A régieskedő stílusban tervezett részletek a műemlék eredeti alkotórészeiként tűnhetnek fel, ami megtéveszti az emlék szemlélőjét, csorbítja a hiteles látványt.

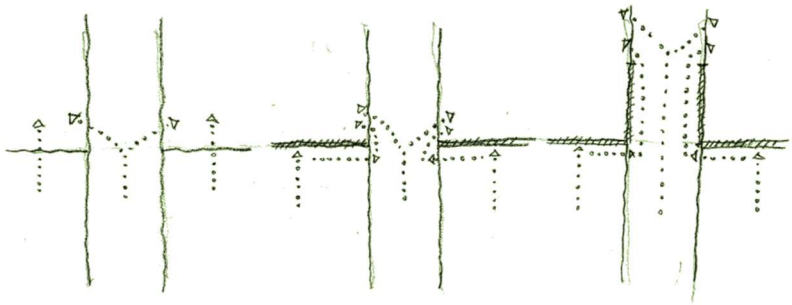
A sérült, vagy ismétlődő elemek esetében mindez nem zárja ki a teljes pontossággal ismert eredeti alapján történő cserét-pótlást (a lecserélt eredeti elem értékétől függően múzeumba is kerülhet).

Az eredeti formák ismeretének hiányában érdemes – nyomatékosan ajánlott – az épület értékeit és megjelenését tiszteletben tartó, azzal nem konkuráló építészeti formanyelvet választani az új szerkezetek – tetőfedés, nyílászárók és vasalataik, burkolatok, homlokzatképzés – esetében.

Épületek nedvesedése

Történeti épületeink egyik legnagyobb problémája a talajnedvesség által okozott műszaki állagromlás. A talajból kisebb-nagyobb intenzitással mindenütt szivárog felfelé a nedvesség, melyet a szigeteletlen falazatok a kapilláris felszívódás révén magukba szívnak. Közismert, hogy a falazatban levő nedvesség télen megfagy, eközben kitágul és repeszti az épületszerkezeteket. Kevésbé köztudott azonban – pedig ez a nagyobb probléma! – hogy a talajból érkező víz kémiai értelemben soha nem tiszta, hanem oldott állapotban sókat (nitritek, nitrátok, kloridok) tartalmaz. A fal felületén a víz elpárolgásakor ezek a sók kicsapódnak, ami ugyancsak térfogat növekedéssel jár, ezáltal a festékek, vakolatok, falazatok tönkremenetelét okozva.
A szerkezetek károsodása ellen a nedvesség távoltartásával tudunk védekezni. Alkalmazhatunk aktív szigetelést (szigetelő lemez beépítése, szigetelő réteget képező folyadék beinjektálása, a nedvességet elektromos berendezések segítségével távol tartó rendszer kiépítése), de ezek megvalósítása általában költséges, speciális technológiát igényel; és a fal teljes kiszárítása a tér légállapotának megváltozása miatt a falképekben, faberendezésekben még kárt is okozhat, tehát alkalmazása nagy körültekintést igényel. Egyszerűbben megvalósítható a passzív szigetelés, amely esetben az alaptestbe vagy a lábazati falba szivárgó nedvesség behatolását zárjuk ki a felszíni vizek elvezetésével vagy a fal mellett végigfutó szigetelő lemez és szivárgó cső beépítésével. Fontos, hogy a falhoz csatlakozó szerkezetek (külső járda, belső padló, vakolat, festés) is

páraáteresztő módon készüljenek; a szivárgó cső vége visszacsapó szeleppel legyen ellátva és egy vízgyűjtőbe kerüljön kivezetésre.
Bármilyen utólagos nedvesség elleni szigetelési mód megvalósítása esetén épületfizikai vizsgálatokon alapuló, a hatóság által engedélyezett műszaki terv alapján végezhető a kivitelezés.

Eredeti szerkezetek megőrzése

A műemlékvédelem alapvető célja a történeti épületek anyagukban való megőrzése, a tönkrement anyagok, szerkezetek lehetőleg az eredetinek megfelelővel való pótlása. A műemlékhelyreállítás jelentős anyagi- és munka ráfordítást igényel, minél kevesebbszer válik szükségessé, annál jobb! Az eredeti szerkezetek megőrzését leghatékonyabban és egyben a leggazdaságosabban a folyamatos karbantartással, gondozással lehet biztosítani.

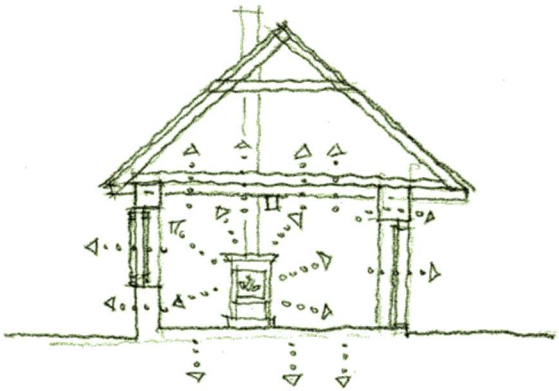
Korszerű szerkezetek alkalmazása

A műemlék épületek hasznosítása, felújítása sokszor követeli meg korszerű anyagok és szerkezetek alkalmazását, sőt, számos esetben éppen a legmodernebb technológia teszi csak lehetővé a műemléki érték megőrzését.
Tartószerkezetek helyreállítása, korszerű víz- és hőszigetelések kiépítése nem képzelhető el a mai termékek alkalmazása nélkül. Ugyanakkor minden új anyag betervezése gondos szerkezeti és építészeti tervezést igényel, hiszen a műemléki érték megőrzésének és érvényesülésének elve nem szenvedhet csorbát.

Épületek hőszigetelése

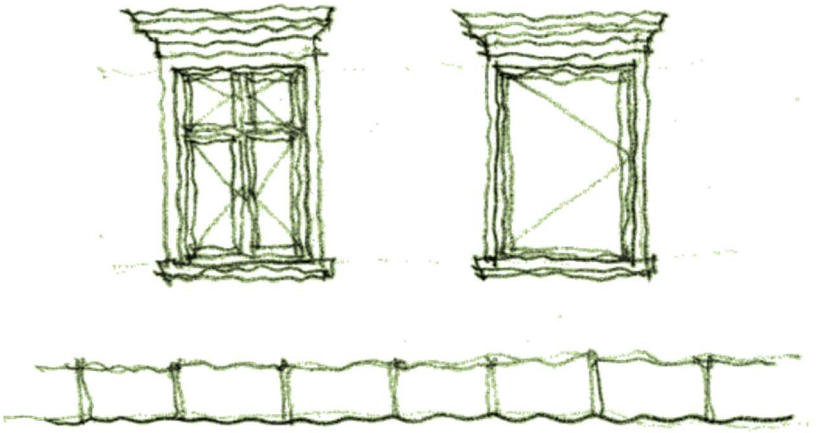
Új épületek esetén az energia-hatékony kialakítás ma már alapvető elvárás. Ugyanezt a hőszigetelő képességet nem várhatjuk el a hagyományos szerkezetekkel épített házaktól, ugyanakkor a régi épületek hőszigetelő

képességét többféle módon is javíthatjuk. A fűtött terek legnagyobb lehűlő felülete a mennyezet, ezért legfontosabb a zárófödémek szigetelőképességének javítása.
Az ablakok felújításával, passzításával, tömítő profilok beépítésével, esetleg speciális bevonatos üveg beépítésével szintén jelentősen javítható az épület hőszigetelő képessége.
A plasztikus, tagozott homlokzatok külső oldali szigetelő réteggel történő hőszigetelése nem valósítható meg a műemléki értékek sérelme nélkül.
Az épület szigetelése során a legfontosabb szempont az egyes szerkezetek kompatibilitásának megőrzése. A szerkezetek közötti összhang megbontása könnyen hőhidak kialakulásához vezet, ez pedig az egészséget és a szerkezetet is károsító páralecsapódást okozhat.
Az energiahatékonyság a „bemeneti” oldal korszerűsítésével, jobb hatásfokú kazánok, vagy környezetbarát energiaforrás beépítésével szintén jelentősen javítható.

Ablakcserék

A régi ajtók, ablakok a műemlék épületek műemléki értéket képviselő alkotórészei, ezért megőrzésükre, felújításukra kell törekedni. Amennyiben állapotuk a javítást nem teszi lehetővé, elképzelhető az egyes elemek vagy alkatrészek cseréje, újragyártása. Ebben az esetben is fontos az eredeti alkatrészek, vasalatok megtartása. Műemléki értékkel nem rendelkező ablakok esetén elfogadható a szerkezetek újragyártása, vagy korszerű, az épület arculatához illeszkedő módon megtervezett nyílászárók beépítése.
Az épület egységes megjelenését minden esetben szem előtt kell tartani, ezért egy épületen egy ütemben javasolt az összes ablak felújítását elvégezni.

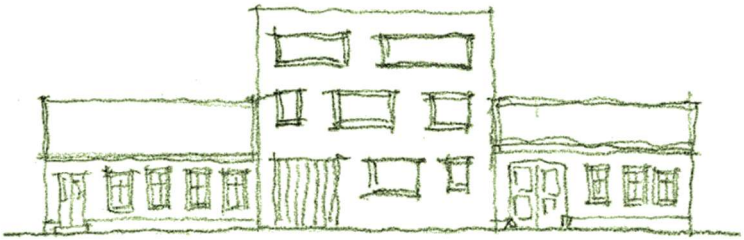
Homlokzati reklámok

A történeti utcaképek megőrzése érdekében fontos, hogy a műemlékeken, műemléki környezetben megjelenő, elsősorban az épületben található rendeltetésre utaló feliratok igazodjanak az épülethez. Az épületekben található üzletekkel kapcsolatos feliratok, logók ne zavaró, az épülettől idegen elemként jelenjenek meg.
A reklámokat az épület és a környezet jellegzetességeit figyelembe véve kell elhelyezni és kialakítani.
Történeti tájon, világörökségi területen az óriásplakátok elhelyezését kerülni kell.

Települési arculat, új építés műemléki környezetben

A történeti településközpontjaink közül közel ötven műemléki jelentőségű területként védett, de sokkal több olyan település van, ahol ez a fajta védelem hiányzik, bár az utcák és terek, valamint az azokat övező épületek értékes, festői, megőrzendő városképet, városszerkezetet alkotnak.

A történeti épített környezetbe való új beépítés esetén törekedni kell az illeszkedésre a települési lépték, a környező épületekhez illeszkedő tömeg, anyaghasználat, részletképzés és színhasználat segítségével. Az illeszkedés módjának meghatározása, a környezethez illeszkedő épület megtervezése minden esetben nagy kihívást jelentő építészeti feladat. Az illeszkedés azonban ne jelentsen sem utánzást, sem építészetileg értéktelen, „semmilyen” megoldást, hanem inspirációt minőségi kortárs építészeti alkotás létrehozására.

7. AMIT A RÉGÉSZETRŐL TUDNI KELL

A régészet a XVIII. század előtti, elpusztult emlékek feltárásával foglalkozó tudomány.

Régészeti lelőhelyen végzett földmunka (alapozás, közműépítés, útépítés) esetén a jogszabályi előírások alapján a lelőhely intenzitásától és jelentőségétől függően ***megelőző régészeti feltárás*** vagy ***régészeti szakfelügyelet*** szükséges.

A régészeti tevékenységet a munka engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság írja elő, elvégzése a megyeszékhelyek önkormányzata által fenntartott ***régészeti hatókörű múzeumok*** feladata, ***költsége a beruházót terheli.***

A Kárpát-medence földrajzi helyzetének köszönhetően már a történelem előtti időkben is lakott hely volt, emiatt hazánk rendkívül gazdag régészeti lelőhelyekben. Az ország nyugati része Pannonia néven a Római Birodalom tartománya volt, ebben az országrészben mindenütt találkozhatunk a római emlékekkel. A középkori eredetű templomok környezete szinte minden esetben régészeti lelőhely, ahol a korábbi temető maradványaira lehet számítani. Ugyanígy a történeti belvárosok területén is szinte biztosra vehető a régészeti emlékek előkerülése.

8. AZ ÖRÖKSÉGVÉDELMI INTÉZMÉNYRENDSZER 2026-BAN

A jelenlegi közigazgatási rendszerben az örökségvédelmi engedélyezési eljárásokat a ***Vármegyei Kormányhivatal***on belül az ***Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály*** folytatja le. A főosztályok beosztása vármegyénként eltérő lehet. A hatósági döntések ellen nem lehet fellebbezni, ezek ellen jogorvoslatért bírósághoz lehet fordulni.

Az örökségvédelmi hatóság szükség esetén szakkérdést vizsgáló társhatóságokat (katasztrófavédelem, népegészségügy, közlekedési hatóság, környezetvédelmi hatóság, állategészségügy, talajvédelem, stb.) von be az eljárásaiba. A más hatóság előtt folyó, ***műemléki környezetet, műemléki jelentőségű terület***et, ***világörökségi terület***et vagy ***régészeti lelőhely***et érintő beruházások esetén pedig ***szakhatóság***ként működik közre a hatósági eljárásban.

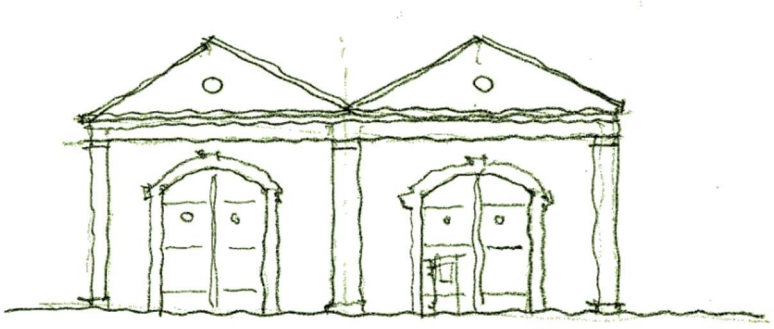
A vonatkozó hatósági eljárásoktól függetlenül, a műemlék ingatlant érintő vagy műemléki területen megvalósuló beruházások során a vonatkozó előírásokat mindenképpen be kell tartani.

A hatóság munkáját a központi örökségvédelmi szervezetrendszer segíti. A védetté nyilvánításai és nyilvántartási feladatokat, valamint a szakmai irányítást az

ÉKM keretei között működő ***Műemlékvédelemért és Kulturális Örökség Védelméért Felelős Helyettes Államtitkárság*** látja el. Ugyanitt történik a tudományos dokumentációk vizsgálata és minisztériumi keretek között működik a tervtanács is.

A műemléki gyűjtemény, melyek a tervtárat, könyvtárat, fotótárat is magába foglal a Magyar Építészeti Múzeum ***Műemlékvédelmi Dokumentációs Központ*** kezelésében van.

A műemlék-felújításhoz kapcsolódó régészeti megfigyelés vagy megelőző feltárás elvégzésére a megyeszékhelyek önkormányzata által fenntartott ***régészeti hatókörű múzeumok*** jogosultak.

A műemlékvédelem hatékony működését a magyarországi társadalomban számos ***civil szervezet,*** egyesület segíti. Számos településen működik falu- vagy

városvédő/szépítő egyesület. Közülük sok több évtizedes hagyománnyal rendelkezik. Országos jelentőségűek az ***ICOMOS*** Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület, a ***Régi Épületek Kutatóinak Egyesülete (RÉKE)***, valamint a ***Város- és Faluvédők Szövetsége (Hungaria Nostra)***. Ezek az egyesületek szaktanácsadással és a műemlékvédelem népszerűsítésével segítik a laikus tulajdonosokat, valamint kiadványokkal, kiállítások, szakmai tanulmányutak és városnéző séták szervezésével próbálják megismertetni a tulajdonosokkal és a szakmával a legfontosabb tudnivalókat.

A műemlékek megismertetésével kapcsolatos legnépszerűbb országos rendezvény a szeptember harmadik hétvégéjén megrendezésre kerülő ***Kulturális Örökség Napjai***. Ennek célja, hogy olyan műemlékek-régi épületek gazdái, akik felismerték az épület értékeit és büszkék rá, megnyissák kapuikat az érdeklődő látogatók előtt, számukra szakszerű épületbemutatást tartsanak.

A műemlékvédő szakma legfontosabb ünnepe a minden évben április 18-án megrendezésre kerülő ***Műemléki Világnap***. Az ünnepséghez minden évben tudományos konferencia is kapcsolódik. Kétévente ősszel rendezik az ***Országos Műemléki Konferenciá***t.
Ezeken kívül szerencsére számos szakmai rendezvény, konferencia van, ezeket a hivatásos szervek és a civil egyesületek mellett jellemzően a szakterületen működő oktatási intézmények szervezik.

9. ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÓSÁGI ELJÁRÁSOK

A műemléki követelményeket és az örökségvédelmi hatósági eljárásokat meghatározó ***legfontosabb jogszabályok***:

- *A magyar építészetről* szóló 2023. évi C. törvény
- *A világörökségről szóló* 2011. évi LXXVII. törvény
- *A műemlékvédelemmel kapcsolatos szabályokról szóló 449/2025. (XII. 29.) Korm. rendelet (Mvr.)*

Településrendezési terv véleményezése

A rendezési tervek készítésekor és módosításakor az örökségvédelmi hatóság vizsgálja a tervezett módosítás kulturális örökségre (régészeti lelőhely, műemlékek megjelenése, településkép) gyakorolt hatását.

Építésügyi hatósági feladatok

Műemlékké nyilvánított épületek építési engedélyhez kötött felújítása, bővítése, átalakítása esetén az örökségvédelmi hatóság ad *építési engedélyt*, a munkálatok elvégzése után pedig *használatbavételi engedélyt*.
Engedély nélkül elvégzett munka esetén a *fennmaradás* lehetőségéről dönt a hivatal.
Az eljárásokat az ÉTDR rendszeren keresztül kell lebonyolítani.

Örökségvédelmi hatósági feladatok

Műemléket vagy műemléki jelentőségű területen álló épület homlokzatát érintő munkálatok *örökségvédelmi bejelentés* vagy *örökségvédelmi engedély* alapján végezhetők.
Műemlék épület roncsolással járó vizsgálata, egyes elemeinek restaurátor bevonásával járó felújítása a munkálatok szintén *örökségvédelmi engedély* birtokában kezdhetők meg.
Az engedély alapján elvégzett munkát a befejezés bejelentését követően a hatóság jóváhagyja.
Az örökségvédelmi eljárásokat az ÉTDR rendszeren keresztül kell lebonyolítani

Örökségvédelmi szakhatósági eljárások

Műemléki jelentőségű területen, világörökségi területen vagy régészeti lelőhelyen végzendő, más hatóságnál folyó engedélyezési eljárásokban a hivatal szakhatóságként vesz részt, melynek során az örökségvédelmi szempontokat vizsgálja, véleményének figyelembevétele kötelező az eljáró hatóság számára.

Az örökségvédelmi hatósági engedély kérelem vagy bejelentés tartalma

- Kérelem, melyet a tulajdonos vagy meghatalmazottja nyújt be az ÉTDR rendszeren keresztül
- Műszaki dokumentáció
  - Építéstörténeti tudományos dokumentáció, műemléki értékleltár
  - Meglevő állapot felmérési terve, műszaki leírása, fotódokumentációja
  - Előzetes műszaki vizsgálatok eredményeit rögzítő szakvélemények (statikai, faanyagvédelmi, épületdiagnosztikai szakvélemény)
  - Tervezett állapot terve, műszaki leírása

Fontos hangsúlyozni, hogy sem az építéstörténeti dokumentáció, sem az ennek részét képező helyreállítási javaslat, sem a műszaki szakértői vélemények nem helyettesítik a tervdokumentációt, annak csupán megalapozására szolgálnak!

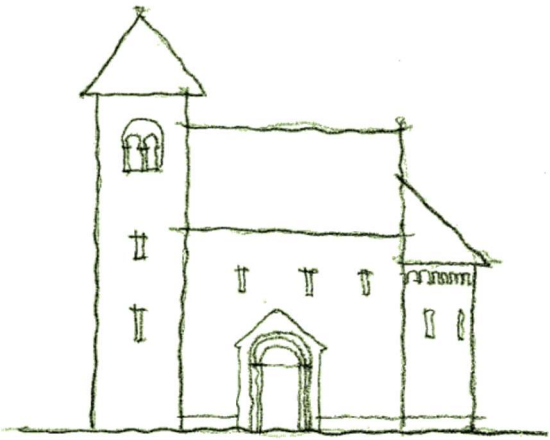
Az építészeti beavatkozások terveit előzetesen tervtanáccsal kell véleményeztetni.

A hivatal nem hatósági feladatai

Az örökségvédelmi hatósági- és szakhatósági eljárásokon kívül a hivatal számos, hatósági eljáráshoz közvetlenül nem kapcsolódó formában végez örökségvédelmi tevékenységet.

Ezek közül az egyik legfontosabb a településekre vonatkozó rendezési tervek véleményezése. A rendezési terv hosszú távra határozza meg a település fejlődési irányait, ezért az abban rögzített döntéseknek megalapozottaknak, mindenben a település érdekeit szolgálónak kell lenniük. Az örökségvédelmi hatóság a rendezési terv készítése során támpontokat ad a régészeti örökség és a műemlékek, illetve az értékes településképek megőrzéséhez.

Ezen kívül a hivatal jogszabályban rögzített feladata, hogy szerepet vállaljon az örökségvédelem társadalmi elfogadtatásában, népszerűsítésében. Ennek lehetséges módjai a különböző fórumokon megtartott előadások, műemlék-bemutatások, a szakirányú közép- vagy felsőfokú oktatásban való részvétel, a kulturális örökség védelmét szolgáló rendezvények népszerűsítése és aktív támogatása.

10. MŰEMLÉK-FELÚJÍTÁSOK FINANSZÍROZÁSA

A műemlék felújítások ritkábban saját tőkéből, gyakrabban ***pályázati források***ból valósulnak meg.

A rendelkezésre álló pályázati források – kevés kivétellel – nem kifejezetten műemlék-felújításra vonatkoznak, emiatt általában nincs mód az előkészítő feladatok (kutatás, műszaki vizsgálatok, tervezés) költségeinek elszámolására. Ezek vagy külön pályázatokból, vagy önerőből finanszírozhatók.

Szakmai szempontból sok problémát okoz a pályázati szerződéskötések, a ***közbeszerzési eljárások elhúzódása***, és a rögzített teljesítési határidő, ami miatt irreálisan kevés idő jut a kivitelezésre, sokszor a hagyományos építőipari munkavégzésre alkalmatlan téli hónapokban. Ez az élőmunkaigényes restaurálási folyamatokat még érzékenyebben érinti.

A következő költségvetési ciklusokban reményeink szerint a pályázatok kiírásánál a műemlék-specifikus szempontok is jobban érvényesülnek, így ebből adódóan kevesebb nehézséggel találkozik majd a beruházó és a hivatal egyaránt.

Magyarországon jelenleg kifejezetten műemléki értékek helyreállítását célzó pályázatok a Nemzeti Kulturális Alap és a Népi Építészeti Program kiírásaiban találhatók meg.

11. IRODALOMJEGYZÉK

A műemlékvédelem elméletével és történetével foglalkozó szakirodalom

Gerő László: **Építészeti műemlékek**. Műszaki Könyvkiadó. Budapest. 1959.

A műemlékvédelem Magyarországon. Összeállította: Dr. Császár László. Képzőművészeti Zsebkönyvtár. Képzőművészeti Kiadó. Budapest. 1983.

Műemlékvédelem. In: Szentkirályi Zoltán, Détshy Mihály: Az építészet rövid története. Műszaki könyvkiadó. Budapest 1986.

Műemlékvédelem törvényi keretek között. Történetek az intézményes műemlékvédelem 120 évéből. Szerkesztette: Tamási Judit. Országos Műemlékvédelmi Hivatal. Budapest. 2001.

Karták könyve. Műemlékvédelmi dokumentumok gyűjteménye. Második, bővített kiadás: Szerkesztette: Fejérdy Tamás. Icomos Magyar Nemzeti Bizottság. Budapest. 2011.

Román András: **487 bekezdés és 617 kép a műemlékvédelemről**. Terc kiadó. Budapest. 2004.

Ágostházi László: **Műemlékvédelem**. Műszaki Könyvkiadó. Budapest. 2003.

Kulturális örökségvédelmi jog Magyarországon. Szerkesztette: Völgyesi Levente. Rejtjel Kiadó. Budapest. 2010.

Kőszegi Lajos: **A műemlékvédelem alapjai**. Porta Speciosa Egyesület. Budapest. 2010.

Műemlékvédelem folyóirat példányai. 1957-2025.

Történeti épületszerkezetekkel és helyreállításukkal foglalkozó szakirodalom

Zádor Mihály: **Műemlékek konzerválásának új módszerei**. Műszaki Kiadó. Budapest. 1983.
Sobó Jenő: **Középítéstan I-II**. Jubileumi reprint kiadás. Soproni Egyetem Faipari Mérnöki Kar. Építéstani Tanszék. Sopron. 1998.
Sándy Gyula: **Épületszerkezettani táblák**. Terc Kiadó. Budapest. 1999.
Déry Attila: **Történeti anyagtan**. Terc Kiadó. Budapest. 2000.
Déry Attila: **Történeti szerkezettan**. Terc kiadó. Budapest. 2002.
Útmutató épített és tárgyi örökségünk megóvásához. Szerkesztette: Káldi Gyula és Várallyay Réka. Kulturális Örökségvédelmi Hivatal – Teleki László Alapítvány. Budapest. 2004.
Szabó Bálint: **Történeti tartószerkezetek illusztrált szakszótára**. Kriterion-Utilitas. Cluj-Napoca. 2005.
Bajza József: **Szemrevételezéses épületdiagnosztika**. Terc Kiadó. Budapest. 2006.
Fátrai György: **Történeti tetőszerkezetek**. Terc Kiadó. Budapest. 2008.
Déry Attila: **Öt könyv a régi építészetről — Gyakorlati műemlékvédelem**. Terc Kiadó. Budapest. 2010.
Szabó Bálint: **Történeti tartószerkezeti beavatkozások**. Utilitas Kiadó. Cluj-Napoca. 2012.

12. FONTOS ELÉRHETŐSÉGEK

ÖRÖKSÉGVÉDELEMMEL FOGLALKOZÓ CIVIL EGYESÜLETEK ÉS KÖZPONTI SZERVEK

Icomos Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
1113 Budapest, Daróczi utca 3.
Telefon: (1) 2254-966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu

Porta Speciosa Egyesület
1077 Budapest, Wesselényi u. 73.
Honlap: www.portaspeciosa.hu

Város- és Faluvédők Szövetsége - Hungatria Nostra
1126 Budapest, Böszörményi út 20.-22.
Postacím: 1531 Budapest, Pf.: 22.
Telefon: (20) 7712-175
E-mail: hungarianostra.iroda@gmail.com
Honlap: www.hungarianostra.hu

Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zrt.
1013 Budapest, Ybl Miklós tér 6.
Telefon: (1) 2250-554
E-mail: titkarsag@várkapitányság.hu
Honlap: www.várkapitányság.hu

Magyar Restaurátorok Egyesülete
1055 Budapest, Falk Miksa u. 30. III. em. 2.
Telefon/Fax: (1) 3316-117, (1) 3116-259
E-mail: info@restauratorkamara.hu
Honlap: www.restauratorkamara.hu

Magyar Építész Kamara
1088 Budapest, Ötpacsirta u. 2.
Telefon: (1) 3182-377, (1) 3182-944,
E-mail: mek@mek.hu
Honlap: www.mek.hu

Régészeti és műemléki szakértői névjegyzék
Honlap: nevjegyzek.e-epites.hu

ELSŐFOKÚ ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÓSÁGOK

Honlap: www.kormanyhivatalok.hu
Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály

SZAKMAI IRÁNYÍTÓ

ÉKM Műemlékvédelemért és Kulturális Örökség Védelméért Felelős Helyettes Államtitkárság
E-mail: muemlek@ekm.hu
Honlap: www.e-orokseg.hu

